

Силабус курсу ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Ступінь вищої освіти - бакалавр
Освітньо-професійна програма «Логопедія»
Дні занять: згідно розкладу
Консультації: вівторок, 14. 00
Рік навчання: I, Семестр: 2
Кількість кредитів: 3
Мова викладання: українська

Керівник курсу	док. пед. наук., професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Супрун Микола Олексійович
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача:	suprun62@ukr.net
Формат дисципліни:	нормативна
Обсяг дисципліни:	Кредити ЄКТС - 6 (180 год.)

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення майбутніх педагогів зі спеціальною педагогікою як наукою, яка вивчає особливості розвитку, навчання, виховання дітей з психофізичними порушеннями, та деонтологією - наукою про обов'язки людини перед людиною і суспільством взагалі. Основними завданнями вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є: розкрити сутність спеціальної педагогіки та деонтології як самостійних галузей в системі педагогічних наук, їх зв'язок з іншими науками; ознайомити майбутніх фахівців з основними категоріями дітей з психофізичними порушеннями, з системою спеціальних навчально-виховних закладів для них, акцентуючи увагу на особливостях навчально-виховної роботи з різними категоріями дітей, які мають відхилення в розвитку; розкрити вплив корекційного педагога на усвідомлення сімейних проблем, соціально-реабілітаційні аспекти деонтології.

Структура курсу

Години лек./сем /лабор.	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2/0	Тема 1. Предмет, завдання і методи спеціальної педагогіки	Спеціальна педагогіка (дефектологія) як галузь педагогічної науки. Предмет і завдання спеціальної педагогіки. Поняттєво-категоріальний апарат спеціальної педагогіки. Галузі спеціальної педагогіки. Принципи спеціальної педагогіки. Основні методи спеціальної педагогіки. Зв'язок спеціальної педагогіки із суміжними науками.	Питання, презентації, практичні завдання

2/2/0	Тема 2. Загальні та специфічні закономірності розвитку дітей з психофізичними порушеннями.	Сутність поняття «діти з психофізичними порушеннями», «діти з особливими освітніми потребами». Онтогенез і дизонтогенез.. Причини виникнення порушень. Сутність феномену порушення розвитку. Поняття «норма», «патологія» « інвалідність». Структура порушення розвитку. Основні категорії дітей та підлітків з особливими освітніми потребами, загальні та специфічні особливості відхилень у розвитку. Поняття «компенсація», «корекція» , «реабілітація» та «абілітація». Загальна психолого-педагогічна характеристика дітей та підлітків з порушеннями розвитку.	Питання, презентації, практичні завдання
2/2/0	Тема 3 Актуальні проблеми розвитку спеціальної освіти	Етапи еволюції державно-суспільного ставлення до осіб з порушенням у розвитку та їх освіти. Наукові дослідження в Україні в галузі спеціальної (корекційної) педагогіки у 60-90 роки ХХ століття. Горизонтальна та вертикальна структура системи спеціальної освіти в Україні. Модель освітньої інтеграції за В.І.Бондарем та В.М.Синьовим. Загальна характеристика типів спеціальних закладів. Місце спеціальної освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку в освітній системі України. Інклюзія та інклюзивна освіта. Інклюзивна освіта як одна з форм освітньої інтеграції осіб з особливими освітніми потребами. Комплексна оцінка розвитку дитини: виявлення особливих освітніх потреб дитини з психофізичними порушеннями розвитку.	Питання, презентації, практичні завдання
2/2/2	Тема 4. Діти із сенсорними порушеннями	Сурдопедагогіка як наука. Роль слуху в розвитку дитини. Методи дослідження стану слухової функції. Класифікація осіб з порушеннями слуху та її педагогічне значення. Основні особливості психічного розвитку та навчально-пізнавальної діяльності глухих і слабочуючих дітей, їх спілкування та міжособистісних стосунків. Спеціальні заклади освіти для осіб з порушеннями слуху та особливості навчального процесу у цих закладах. Можливості врахування особливих освітніх потреб в умовах інклюзивного навчання. Перспективи професійної реабілітації та соціальної адаптації осіб з порушеннями слуху.	Питання, презентації, практичні завдання

2/4/2	Тема 5 Діти з порушеннями мовлення	<p>Логопедія: предмет та задачі. Поняття про мову, мовлення, мовленнєву діяльність. Фактори, що зумовлюють первинні мовленнєві порушення. Проблема співвідношення біологічних і соціальних факторів мовленнєвого розвитку.</p> <p>Клініко-педагогічна та психолого-педагогічна класифікації порушення мовлення.</p> <p>Психолого-педагогічна характеристика дітей з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення та загальним недорозвиненням мовлення.</p> <p>Поняття тяжкого порушення мовлення.</p> <p>Характеристика психічного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Особливості обстеження дітей з мовленнєвими порушеннями.</p> <p>Основні напрями корекційно-розвивальної роботи з дітьми з порушеннями усного та писемного мовлення. Система спеціальної освіти для дітей з порушеннями мовлення.</p>	Питання, презентації, практичні завдання
4/2/4	Тема 6. Діти із затримкою психічного розвитку	<p>Поняття «затримки психічного розвитку». Сутність, етіологія та класифікація затримки психічного розвитку. Особливості розвитку дитячої психіки</p> <p>Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивного навчання.</p>	Питання, презентації, практичні завдання
2/2/2	Тема 7. Діти з інтелектуальними порушеннями	<p>Корекційна педагогіка (олігофренопедагогіка) як наука: предмет і задачі</p> <p>Феномен «інтелектуальна недостатність» як актуальна проблема сучасної корекційної педагогіки. Поняття «інтелектуальне порушення», «олігофренія». Причини виникнення порушень інтелектуального розвитку. Класифікації порушень інтелектуального розвитку, Ознаки, види і ступені. Диференціація інтелектуальних порушень та подібних станів. Особливості розвитку мислення та мовлення дітей з порушеннями інтелекту.</p> <p>Завдання та психологічні особливості корекційної роботи з розумово відсталими дітьми. Спеціальні освітні заклади для дітей з порушеннями інтелекту. Особливості інтеграції в інклюзивне середовище дітей з інтелектуальними порушеннями</p>	Питання, презентації, практичні завдання
2/4/2	Тема 8. Діти з порушенням опорно-рухового апарату, комплексними порушеннями розвитку	<p>Ортопедагогіка як наука. Етіологія дитячого церебрального паралічу. Класифікація і форми ДЦП.</p> <p>Загальна психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.</p> <p>Особливості розвитку фізичного стану та мовлення у дітей з дитячим церебральним паралічем. Поняття комплексного і складного порушення розвитку.</p> <p>Особливості корекційно-розвивального впливу при комплексному та складному порушенні розвитку.</p> <p>Організація навчання та виховання дітей з ПОРА та складними порушеннями розвитку.</p>	Питання, презентації, практичні завдання

2/2/4	Тема 9. Діти з розладами аутистичного спектру, з порушеннями поведінки	Синдром раннього дитячого аутизму Причини виникнення розладу аутистичного спектру. Класифікація розладів аутистичного спектру за МКХ-10. Гіперчутливість та гіпочутливість. Психолого-педагогічна характеристика дітей з РАС. Особливості розвитку мовлення та мислення у дітей з РАС. Корекційний вплив на розвиток дітей з РАС. Соціалізація дитини з розладами інклюзивного спектру. Діти з порушеннями поведінки - загальна характеристика. Основні прояви поведінкових порушень. Діти з психопатіями. Реактивні стани у дітей. Особливості психологічної та педагогічної діяльності, спрямованої на корекцію поведінки дитини у дошкільному дитячому закладі та у школі.	Питання, презентації, практичні завдання
4/2/0	Тема 10. Предмет, завдання і методи деонтології	Деонтологія як наука. Предмет і завдання деонтології. Методи педагогічної деонтології. Зв'язок деонтології із суміжними науками. Професійні вимоги до педагога: мета діяльності педагога; етичний кодекс фахівця; права і обов'язки педагога.	Питання, презентації, практичні завдання
4/2/2	Тема 11. Соціально-педагогічна віктимологія	Віктимологія - галузь соціальної педагогіки. Жертви несприятливих умов соціалізації. Визначення понять «віктимогенність», «віктимізація», «віктимність». Напрямки і форми роботи з різними групами людей, що стали жертвами соціалізації: сироти; інваліди; бездомні.	Питання, презентації, практичні завдання
2/4/2	Тема 12. Сім'я і школа - головний об'єкт педагогічної роботи	Характеристика сім'ї. Соціальні проблеми сучасної сім'ї. Виховання дітей у сім'ї. Роль школи у процесі соціалізації особистості. Система і загальна характеристика соціальних служб в Україні. Соціальна робота із «групами ризику»: Характеристика класифікацій соціальних служб. Положення про діяльність співробітників соціальних служб. Категорії людей, які віднесені до «групи ризику». Соціальна робота з різними категоріями людей.	Питання, презентації, практичні завдання

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК3	здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК 4	здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК 7	здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ЗК 10.	здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 1.	Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.
СК2.	Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.
СК 13.	Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.
СК 16.	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
СК 18.	Здатність розуміти, визначати та узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища для реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.
Програмні результати навчання	
ПРН 1	Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.
ПРН 2.	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
ПРН 3	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
ПРН 5.	Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу та логопедичного супроводу у різних типах закладів.
ПРН 7.	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.
ПРН 17.	Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

Літературні джерела

Основна:

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Видавн. центр Академія, 2004.

Домрачева І. Р., Аксьонова І. О. Основи мовленнєвої діяльності: навч. посіб. Вінниця, 2018. 101 с.

Засекіна Л.В., Засекін С.В. Психолінгвістична діагностика: навч. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 188 с. 3

Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навч. посібник. Харків, 2011. 132 с.

Куранова С. І. Основи психолінгвістики: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія» 2012. 208 с.

Психологія мовлення і психолінгвістика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В.; За заг. ред. Л.О.Калмикової. К.: ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 245 с.

Harley T. A. The psychology of language: From data to theory. Psychology press. 2013.

Warren P. Introducing psycholinguistics. Publisher: Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 290 p.

Додаткова:

Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Вид. 2-ге, допов. Київ : Слово, 2011. 704 с.

Боряк О. В. Специфіка когнітивного компоненту мовленнєвої діяльності при розумовій відсталості. Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. 2016. 7 (1). С. 38-49.

Дячук В. Семантичний простір концепту як джерело інтерпретації його змісту. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Literary Studies. Linguistics. Folklore Studies. 2022. 1 (31), 12-16.

Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посіб. 2-е вид. Київ, 2018. 216 с.

Ковалевська, Т. Ю., & Локота, І. М. Алгоритм психолінгвістичної ідентифікації мовленнєвих маркерів шизофренії. Записки з українського мовознавства. 2021. 28. С. 266-273.

Косенко Ю. В. Основи теорії мовленнєвої комунікації: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2013. 292 с

Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 104 с.

Лянна О. В. Мовленнєва діяльність як спосіб реалізації мовленнєвого спілкування. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015, (5), 143-150.

Приходько В. Б. Рецепція кольору в іншомовному дискурсі: теоретичний аспект. 2018.

Скрипник, А. Ошбливості мовлення при хворобі Альцгеймера. Молодий вчений. 2021. №2 (90). С. 85-89.

Станецька, Г. М. Екстрапірамідні розлади мовлення у дорослих. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2016. №31. С. 97-101.

Додаткові ресурси:

Посібник до вивчення курсу «Фізіологія мислення та мови». Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2014. URL: <https://www.biochemistry-dnu.dp.ua/wp-content/downloads/metodichki/fiziol-mysl-ta-movy.pdf>

Психолінгвістика. Електронний посібник. URL: <https://cutt.ly/SLoxxqK>

Ramoo D. Psychology of language. BCcampus. 2021. URL: <https://opentextbc.ca/psyclanguage/>

Політика оцінювання

^ **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим; бали, отримані на занятті, сумуються і визначають загальну кількість балів за модульний контроль.

^ **Політика щодо термінів та перескладання завдань:** завдання, які виконуються з порушенням встановлених термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. До перескладання модулю/модулів студент допускається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

^ **Політика щодо академічної доброчесності:** усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Зафіксовані порушення норм доброчесності під час складання підсумкового контролю є підставою для розгляду на засідання Комісії з питань етики та академічної доброчесності університету.

Оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота							Екзамен	Сума
Модуль 1						Модуль 2		
Змістовий модуль 1						ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	T5	T6		T7	
10	10	10	10	10	10	10	20	100

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо

FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом